de raad van de gemeente Westerkwartier
per mail via griffie@westerkwartier.nl

Contactpersoon
Magrietha Top

Kenmerk
1969147713

Zuidhorn
5 maart 2024

Onderwerp
Stand van zaken uitwerking Maatregel 29 Nij Begun

Geachte leden van de raad,

Aanleiding
Door Rijk en regio wordt er gewerkt aan de verdere uitwerking van de maatregelen uit Nij Begun - de kabinetsreactie naar aanleiding van de parlementaire enquête gaswinning. De snelheid en de fase waarin de uitwerking zich bevindt verschillen sterk per maatregel. In de afgelopen periode zijn er belangrijke stappen gezet in de verdere uitwerking van de isolatieaanpak die voortvloeit uit maatregel 29 van Nij Begun. Wij informeren u graag over de laatste stand van zaken.

Rol Gemeenteraad
In Nij Begun reserveert het Rijk geld voor een isolatieaanpak. Het budget en de kaders worden gegeven in de tekst van maatregel 29. Het doel is het verlagen van de energielasten voor de inwoners van Groningen en Noord-Drenthe. Het middel dat hiervoor wordt aangedragen is het isoleren van woningen tot aan de isolatiestandaard. Deze standaard is een toekomst vaste norm waarna een woning niet nogmaals geïsoleerd hoeft te worden om over te stappen naar een alternatief voor aardgas.[1] Hiervoor is 1,5 miljard gereserveerd voor het nemen van maatregelen en 150 miljoen voor de uitvoering door gemeenten.

[1] Deze standaard geeft aan wanneer een woning goed genoeg is geïsoleerd om aardgasvrij te worden. De standaard is ontstaan uit het Klimaatakkoord en is opgesteld door een speciale commissie. Zie voor meer informatie de website van RVO

De verdere uitwerking van de aanpak wordt gezamenlijk vormgegeven door Rijk en regio. Aangezien dit gaat om uitvoering ligt de bevoegdheid bij de Colleges. Graag willen wij uw Staten/gemeenteraad hier wel over informeren. De uitvoering zal worden ingepast in de door u vastgestelde bestaande gemeentelijke kaders, zoals de Transitievisie Warmte en Wijkuitvoeringsplannen. Wanneer de opgave vraagt om een aanpassing van deze kaders dan worden die ter besluitvorming aan u voorgelegd. Dit zal per gemeente verschillen.

Uitgangspunten

1. Woningeigenaren in het versterkingsgebied krijgen 100% vergoed voor isolatie- en ventilatiemaatregelen tot aan de isolatiestandaard (met een maximumvergoeding van € 40.000)
2. Woningeigenaren met een kleine portemonnee (tot 140% van het minimumloon) krijgen 100% vergoed voor isolatie- en ventilatiemaatregelen tot de isolatiestandaard (met een maximumvergoeding van € 40.000)
3. Overige woningeigenaren in Groningen en Noord-Drenthe hebben recht op in ieder geval 50% vergoeding (inclusief ISDE) voor isolatiemaatregelen tot de isolatiestandaard (met een maximumvergoeding van €20.000)
4. Terugwerkende kracht vanaf 25 april 2023

Deze uitgangspunten staan hieronder verder toegelicht, in de nadere toelichting.

Nadere Toelichting

Wat staat er in maatregel 28 en 29 van Nij Begun

De ambitie van Groningen en Noord-Drenthe is om als eerste aardgasvrij te worden. Een eerste belangrijke stap op weg naar aardgasvrij is goede woningisolatie. In Nij Begun stelt het kabinet hiervoor 1,5 miljard beschikbaar.

Alle inwoners in Groningen en Noord-Drenthe kunnen hierdoor in de komende jaren profiteren van de voordelen van een energiezuinige woning én een lagere energierekening. Het doel is om alle huur- en koopwoningen die nu nog niet goed genoeg geïsoleerd zijn voor 2035 te isoleren. Hiermee zal de regio als eerste klaar zijn voor de overstap op duurzame bronnen van verwarming anders dan aardgas.

Maatregel 28 voorziet in het kosteloos isoleren van woningen die zwaar tot middelzwaar versterkt moeten worden en wordt uitgevoerd door de NCG. De NCG is reeds met de uitvoering van maatregel 28 gestart.

Maatregel 29 richt zich op de overige woningen in de provincie Groningen en de Drentse gemeenten Aa en Hunze, Tynaarlo en Noordenveld, en voorziet in een substantiële bijdrage voor isolatie tot aan de standaard voor woningisolatie. Dit bedrag is in aanvulling op de reeds bestaande nationale subsidie- en financieringsregelingen, en boven op de middelen die beschikbaar zijn gesteld aan gemeenten voor de Lokale Isolatieaanpak en de aanpak van energiearmoede.

Hierdoor zal in de gemeenten in Groningen en Noord-Drenthe ongeveer het dubbele beschikbaar zijn ten opzichte van de landelijke subsidies die voor iedereen in Nederland beschikbaar zijn. Bewoners zullen actief benaderd en ontzorgd worden via bijvoorbeeld energiecoaches bij het nemen van maatregelen en regelen van subsidie en financiering.

Voor de uitvoering door de gemeenten en provincie komt extra geld beschikbaar en er wordt zo veel mogelijk aangesloten bij bestaande gemeentelijke plannen, zoals de Transitievisies Warmte, Wijkuitvoeringsplannen en de Lokale Aanpakken Isolatie.

Samenhang maatregel 28 en 29
Het onderscheid tussen de maatregelen 28 en 29 zorgt ervoor dat verschillen ontstaan. Het onderscheid tussen licht en (middel)zwaar versterken is soms om arbitraire redenen ontstaan, vaak afhankelijk van het moment van opname. Het is daarom de nadrukkelijke wens vanuit de regio om te komen tot een gebiedsgerichte uitwerking van maatregel 29 in samenhang met maatregel 28, waarbij de verschillen zoveel mogelijk worden beperkt.

Vertraging in de versterking
Een belangrijke drijfveer om snel stappen te zetten in de uitwerking is de vertraging die is opgetreden in de versterking. Op enkele honderden adressen ligt de versterking volledig stil omdat bewoners willen wachten met de versterking totdat er meer duidelijkheid komt over het meenemen van verduurzamingsmaatregelen bij de versterking. Deze adressen zijn uitgesloten van maatregel 28 en worden doorverwezen naar maatregel 29. Bewoners willen weten hoe hoog de subsidie is, wanneer deze beschikbaar komt en of de NCG de verduurzaming kan meenemen in de versterking.

Relatie tot het rapport van de Commissie Verschillen
De verdere uitwerking van maatregel 29 uit Nij Begun is niet los te zien van het rapport van de Commissie Verschillen dat is verschenen op 13 oktober 2023. Daarin staat de aanbeveling dat "Iedere bewoner in het aardbevingsgebied die dit wil kan zijn huis laten verduurzamen naar het niveau aardgasvrij-gereed". Dit zou betekenen dat alle woningeigenaren in het IMG-effectgebied[2] kosteloos hun woning zouden moeten kunnen isoleren naar de standaard voor woningisolatie. "De commissie adviseert ook dat in de uitvoering van de verduurzamingsaanpak het meest prioriteit en aandacht gegeven wordt aan de zwaarst getroffen en meest kwetsbare situaties."

De aanbevelingen van de Commissie verschillen beperken zich niet tot verduurzaming. De commissie adviseert ook over het wegnemen van verschillen binnen de schadeafhandeling en versterkingsoperatie. De regio omarmt op hoofdlijnen het hele pakket van aanbevelingen. Het kabinet komt op korte termijn met een reactie op het rapport.

De conclusies en aanbevelingen van de Commissie Verschillen zijn voor de verdere uitwerking van Nij Begun een belangrijk vertrekpunt voor de regio. De regio zal er ook bij een nieuw kabinet

[2] Het IMG-effectgebied is het gebied waarbinnen het IMG schade afhandelt

op aandringen dat de aanbevelingen van de Commissie Verschillen worden opgevolgd. Dat betekent in het kader van de isolatieaanpak dat alle woningen in de dertien gemeenten kosteloos worden geïsoleerd. Dit vraagt om een substantiële extra bijdrage, waarover het demissionaire kabinet niet kan beslissen. Omdat de onduidelijkheid leidt tot extra vertraging in de versterking en de verduurzaming kiezen we nu voor deze aanpak. De verdere uitwerking is zoveel mogelijk in lijn met het advies van de Commissie Verschillen waarbij een 100% vergoeding nu al wordt voorgesteld in het versterkingsgebied en voor kwetsbare huishoudens. De overige woningeigenaren krijgen, vooralsnog, een substantiële vergoeding voor isolatiemaatregelen, in overeenstemming met maatregel 29 uit Nij Begun.

De regio maakt richting het Rijk het uitdrukkelijk voorbehoud dat zij door het zetten van deze stap in de verdere uitwerking wil bijdragen aan een oplossing voor de stilliggende versterking. Het voorliggende voorstel is echter niet het eindresultaat maar juist de start van het gesprek over de implementatie van de aanbevelingen van de Commissie Verschillen.

Tussenstappen in de verdere uitwerking

1. Woningeigenaren in het versterkingsgebied krijgen 100% vergoed voor isolatie- en ventilatiemaatregelen tot aan een maximum van €40.000

Om de verschillen zoveel mogelijk te beperken is ervoor gekozen om een gebied aan te wijzen in de kern van de versterkingsoperatie waar inwoners, isolatiemaatregelen tot 100% vergoed krijgen (inclusief de landelijke ISDE-dubside) tot aan een maximumbedrag van €40.000.

Dit is een gebied waar het merendeel van het aantal woningen staat die onder maatregel 28 vallen (dus zware en middelzware versterking) en waar veel woningen in de versterkingsoperatie zitten. In dit gebied zijn de verschillen het duidelijkst zichtbaar. Om dit te vertalen naar een geografisch gebied is er gezocht naar een passend criterium. Na een zorgvuldige afweging bleek dat het gebied waar tenminste 30% van de woningen in de versterkings-scope is opgenomen (CBS Wijk- en buurtindeling) het best passend is bij dit uitgangspunt. Een kaart van dit gebied is opgenomen in de bijlage.

Er is gekozen voor een investeringsplafond om ervoor te zorgen dat er voor iedereen voldoende middelen beschikbaar zijn en dat deze op een rechtvaardige manier verdeeld kunnen worden. Op deze manier kunnen alle inwoners profiteren van een energiezuinige woning en wordt energiearmoede verder tegengegaan. Dit maximumbedrag is voldoende voor nagenoeg alle inwoners om hun woning te isoleren.

Combinatie verduurzamen en lichte versterking
Het ministerie van Economische zaken en klimaat (EZK) ziet te veel belemmeringen voor het gelijktijdig meenemen van isolatie maatregelen bij de 'lichte' versterking. Dit zorgt voor te veel vertraging in zowel de versterking als de verduurzamingsopgave. Dit past volgens EZK niet bij de behoefte van bewoners om zich niet langer dan strikt noodzakelijk onveilig te voelen in hun eigen woning. Het standpunt vanuit de gemeenten die direct te maken hebben met de

versterkingsoperatie is anders. Zij willen dat bewoners zelf de afweging moeten kunnen maken over het al dan niet meenemen van isolatiemaatregelen bij de versterking. De gemeenten zijn ervan overtuigd dat het inpassen van deze stap in het versterkingsproces niet tot onacceptabele vertraging leidt in de versterkingsoperatie.
Woningeigenaren met een kleine portemonnee (tot 140% van het minimumloon) krijgen 100% vergoed voor isolatie- en ventilatiemaatregelen tot de isolatiestandaard (met een maximumvergoeding van € 40.000)

Woningeigenaren met een kleine portemonnee krijgen eveneens een 100% vergoeding voor isolatiemaatregelen. Hier is ook het investeringsplafond van toepassing. Onder deze categorie vallen huishoudens met een inkomen onder de 140% van het Wettelijk Minimum Loon. Hiermee wordt zoveel mogelijk aangesloten bij al bestaande regelingen gericht op deze doelgroep. Of daarbij wordt gekozen voor een harde grens of stapsgewijze afbouw van de subsidie, wordt meegenomen in de verdere uitwerking.

2. Overige woningeigenaren in Groningen en Noord-Drenthe hebben recht op in ieder geval 50% vergoeding (inclusief ISDE), tot aan een maximum van €20.000

De bewoners buiten het versterkingsgebied kunnen, in lijn met Nij Begun, rekenen op een substantiële bijdrage voor isolatiemaatregelen. Om ervoor te zorgen dat inwoners in één oogopslag weten waar ze recht op hebben is ervoor gekozen om één subsidiepercentage te communiceren. Hierin worden zowel de middelen vanuit Nij Begun als de ISDE meegenomen. Dit percentage bedraagt 50% van de totale investeringssom, met een maximum van €20.000.

3. Terugwerkende kracht vanaf 25 april 2023

Om ervoor te zorgen dat bewoners niet wachten met verduurzamen en versterken totdat de subsidieregeling open is wordt afgesproken dat de bewoners met terugwerkende kracht, vanaf 25 april 2023 gebruik kunnen maken van deze regeling. Dit is de datum dat de kabinetsreactie Nij Begun is gepubliceerd.

Verlaging van de woonlasten voor de (sociale)huursector
De hierboven geschetste vergoedingen gelden ook voor eigenaren van particuliere huurwoningen. Woningcorporaties krijgen een financiële bijdrage om hun woningvoorraad verder te isoleren. Afgesproken is dat corporaties de huren, naar aanleiding van de genomen isolatiemaatregelen niet mogen verhogen. Hierdoor komen de voordelen terecht bij de huurders.

Communicatie
Met deze brief informeren wij uw raad. De inwoners worden geïnformeerd door berichten in de pers, in huis-aan-huisbladen en op social media. Door gemeenten zal regelmatig naar inwoners worden gecommuniceerd over de isolatieaanpak.

Planning
De isolatie-aanpak wordt de komende maanden verder uitgewerkt door Rijk en regio. De verwachting is dat de contouren van de regeling na de zomer gereed zijn. U wordt op dat moment opnieuw geïnformeerd. De verwachting is dat de middelen vervolgens vanaf 1 januari 2025 ter beschikking zijn gesteld aan de gemeenten waarna de uitvoering kan worden gestart.

Bijlagen
Bijlage 1 Uitgangspuntennotitie Isolatieaanpak Groningen – Noord Drenthe
Bijlage 2 Financiële onderbouwing Isolatieaanpak Groningen – Noord Drenthe
Bijlage 3 Bijlage Kaart versterkingsgebied

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Westerkwartier,

A. van der Tuuk, burgemeester
R. Kleijnen, secretaris